

Nr 14

LANDSKAPSLAG

om ändring av landskapslagen om hälso- och sjukvård

Föredragen för Republikens President den 19 december 2019

Utfärdad i Mariehamn den 6 februari 2020

I enlighet med lagtingets beslut¹
upphävs 38 § 2 mom. landskapslagen (2011:114) om hälso- och sjukvård,
ändras 35 § 3 mom., 37 § 4 och 5 mom., rubriken till 38 §, 40 § 3 mom., 41 § 3 mom., 45a § och 45d §, av dessa lagrum 45a § och 45d § sådana de lyder i landskapslagen 2013/123, samt
fogas till 19 § nya 2 – 5 mom., en ny 19a §, till 20 § ett nytt 6 mom. samt en ny 38a § som följer:

19 §

Samarbetet med socialvården

Med socialvård avses i denna lag de uppgifter som avses i 14 § i landskapslagen (2020:12) om socialvård samt främjande av social trygghet och välfärd.

Om hälso- och sjukvårdens sakkunskap och tjänster krävs med beaktande av en persons individuella behov vid bedömningen av servicebehovet, beslutsfattandet eller tillhandahållandet av socialvård i enlighet med 41 § i landskapslagen om socialvård, ska en inom hälso- och sjukvård yrkesutbildad person vid Ålands hälso- och sjukvård på begäran av den anställda inom socialvården delta i bedömningen av en persons servicebehov och vid utarbetandet av en klientplan. Gällande beaktande av patienter som är barn som behöver särskilt stöd eller annan person som behöver särskilt stöd då vård- och rehabiliteringsplaner utarbetas finns bestämmelser i 37 § 2 mom. 4 punkten.

En inom hälso- och sjukvård yrkesutbildad person ska i samband med bedömning av patientens vårdbehov bedöma om patienten har

¹ LF nr 21/2018-2019
SMU bet. nr 9/2018-2019

ett uppenbart behov av socialvård. Om patienten är i uppenbart behov av socialvård ska patienten styras att söka socialservice. Om patienten samtycker till det kan den inom hälso- och sjukvård yrkesutbildade personen kontakta den myndighet som ansvarar för den kommunala socialvården, så att patientens stödbehov kan bedömas. Om patientens samtycke inte kan fås och patienten är uppenbart oförmögen att svara för sin omsorg, hälsa eller säkerhet, eller om ett barns bästa absolut kräver det, ska den inom hälso- och sjukvård yrkesutbildade personen utan dröjsmål göra en anmälan om behovet av socialvård till den kommunala myndighet som ansvarar för socialvården trots sekretessbestämmelser.

I 25 och 25c §§ i barnskyddslagen, tillämplig på Åland genom landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen finns bestämmelser om att göra en barnskyddsanmälan och en föregripande barnskyddsanmälan. Om den anmälningspliktiga personen i enlighet med 4 mom. i denna lag utan dröjsmål har kontaktat den myndighet som ansvarar för socialvården och uppgett orsakerna till kontakten, behöver ingen barnskyddsanmälan göras på grundval av samma uppgifter.

19a §

Samverkansavtal gällande samarbetet med socialvården

Beträffande samarbetet mellan den kommunala socialvården och Ålands hälso- och sjukvård som det föreskrivs om i 35, 37, 38a, 40 och 41 §§ i denna lag och genom vilket den kommunala socialvårdens och Ålands hälso- och sjukvårds service tillsammans ska bilda en funktionell helhet för klienten, ska Ålands hälso- och sjukvård ingå ett avtal om samverkan med kommunen (*samverkansavtal*).

I samverkansavtalet ska parterna komma överens om gemensamma mål för de samordnade tjänsterna, ansvarsfördelning och övergripande rutiner för samarbetet och övriga åtgärder för säkerställandet av funktionella servicehelheter för klienterna.

Fullgörandet av samverkansavtalet ska utvärderas årligen av parterna och vid behov ska samverkansavtalet ändras.

Närmare bestämmelser om de i 2 mom. avsedda områdena som ska ingå i samverkansavtalet samt om tidsfrister inom vilka samverkansavtalet ska vara godkänt av parterna och träda i kraft, utfärdas genom landskapsförordning.

20 §

Vårdgarantin

Om ett barnskyddsbehov beror på otillräckliga hälso- och sjukvårdstjänster, ska de hälso- och sjukvårdstjänster som med tanke på barnets hälsa och utveckling är nödvändiga, utan dröjsmål ordnas för barnet och hans eller hennes familj, trots vad som föreskrivs om att få vård i 1-3 mom.

35 §

Förebyggande av psykisk ohälsa

Det arbete med att förebygga psykisk ohälsa som utförs av Ålands hälso- och sjukvård ska planeras och genomföras så att det bildar en funktionell helhet tillsammans med den kommunala socialvården. Beträffande samarbetet mellan Ålands hälso- och sjukvård och kommunerna ska samverkansavtal ingås enligt 19a §.

37 §

Hälso- och sjukvården

För genomförandet av vården och rehabiliteringen ska en vård- och rehabiliteringsplan göras upp i enlighet med landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter. När patienten är ett barn som behöver särskilt stöd eller någon annan person som behöver särskilt stöd, ska vård- och rehabiliteringsplanen om möjligt utarbetas så att planen kan beaktas vid beslut som fattas enligt 46 § i landskapslagen om socialvård. Som en person som behöver särskilt stöd betraktas en person som har särskilda svårigheter att söka och få behövliga social- och hälso- och sjukvårdstjänster på grund av kognitiv eller psykisk funktionsnedsättning eller sjukdom, missbruk av berusningsmedel, samtidigt behov av flera stöd eller någon annan motsvarande orsak och vars stödbehov inte är förknippat med hög ålder på så sätt som föreskrivs i äldrelagen (2020:9) för Åland. Som ett barn som behöver särskilt stöd betraktas ett barn som behöver särskilt stöd på grund av de ovannämnda skälen eller vars uppväxtförhållanden äventyrar eller inte tryggar barnets hälsa eller utveckling eller som genom sitt beteende äventyrar sin hälsa eller utveckling.

När boendeservice tillhandahålls enligt 21 § i landskapslagen om socialvård ansvarar Ålands hälso- och sjukvård för behovenliga rehabiliterings- och hälso- och sjukvårdstjänster. Ålands

hälso- och sjukvård tillhandahåller läkartjänster vid de offentliga institutionerna som finns på Åland. Rehabiliterings- och hälso- och sjukvårdstjänsterna ska planeras och genomföras så att de bildar en funktionell helhet tillsammans med den kommunala socialvården. Beträffande samarbetet mellan Ålands hälso- och sjukvård och kommunerna ska samverkansavtal ingås enligt 19a §.

38a § *Hemvård*

Med hemvård avses den helhet som bildas av hemsjukvård enligt 38 § i denna lag och hemservice enligt 19 § i landskapslagen om socialvård.

Den kommunala socialvården och Ålands hälso- och sjukvård ska i samarbete tillhandahålla hemvård där Ålands hälso- och sjukvårds personal utför vissa uppgifter av hemservicekaraktär medan den kommunala hemservicepersonalen utför vissa uppgifter av hemsjukvårdskaraktär. De vårdåtgärder som kommunens hemservicepersonal får utföra förutsätter att den anställda personen inom kommunens hemservice fått åtgärden delegerad till sig av en av Ålands hälso- och sjukvård utsedd ansvarig läkare.

Beträffande samarbetet mellan den kommunala socialvården och Ålands hälso- och sjukvård gällande hemvård ska samverkansavtal ingås enligt 19a §.

40 § *Arbetet för psykisk hälsa*

Det arbete för psykisk hälsa som utförs av Ålands hälso- och sjukvård ska planeras och genomföras så att det bildar en funktionell helhet tillsammans med den kommunala socialvården. Beträffande samarbetet mellan Ålands hälso- och sjukvård och kommunerna ska samverkansavtal ingås enligt 19a §.

41 § *Alkohol- och drogarbetet*

Det alkohol- och drogarbete som utförs av Ålands hälso- och sjukvård ska planeras och genomföras så att det bildar en funktionell helhet tillsammans med alkohol- och drogarbetet och arbetet för förebyggande av psykisk ohälsa i kommunen. Beträffande samarbetet mellan Ålands hälso- och sjukvård och kommunerna ska samverkansavtal ingås enligt 19a §.

5a kap. Tillsyn

45a § *Inspektionsrätt*

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) får vid övervakning av hälso- och sjukvården enligt 2 § 3 mom. i denna lag inspektera verksamheten och de verksamhetsenheter och lokaler som används i verksamheten. En inspektion får förrättas utan förhandsanmälan.

En inspektör ska ges tillträde till alla lokaler som används i verksamheten. Vid inspektionen ska, utan hinder av sekretessbestämmelser, alla handlingar som inspektören ber att få och som är nödvändiga för inspektionen läggas fram. Inspektören ska utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan kostnad på begäran få kopior av de handlingar som är nödvändiga för inspektionen. Inspektören har även rätt att ta fotografier under inspektionen. Utrymmen som används för boende av permanent natur får dock inspekteras endast om inspektionen är nödvändig för att trygga klientens ställning och rätt till ändamålsenliga tjänster.

Vid behov får utomstående experter assistera ÅMHM vid utförandet av inspektioner. En utomstående expert ska ha sådan sakkännedom och kompetens som uppgifterna kräver. Förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland är tillämplig på en utomstående experts förvaltningsuppgifter enligt denna lag. På en utomstående expert tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när han eller hon utför uppgifter som avses i denna paragraf. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (FFS 412/1974).

Ålands polismyndighet ska vid behov ge ÅMHM handräckning för utförandet av en inspektion.

På inspektioner tillämpas i övrigt 34 § i förvaltningslagen för landskapet Åland.

45d § *Behandling av ett klagomåls- eller tillsynsärende*

ÅMHM vidtar på basen av ett klagomålsärende eller ett tillsynsärende som kommit till dess kännedom de åtgärder som myndigheten anser vara befogade med tanke på säkerställandet av patientsäkerheten eller efterlevnaden av lag.

Åtgärder som hänför sig till klagomål och andra åtgärder i anslutning till tillsynen får sättas i angelägenhetsordning när patientsäkerheten kräver det. Ett klagomåls- eller tillsynsärende som baserar sig på en händelse som

ligger mer än två år tillbaka i tiden undersöks inte utan särskild orsak.

Bestämmelser om patientens rätt att anmärka på den hälso- och sjukvård och det bemötande som patienten fått i samband med den, finns i 10 § i lagen (FFS 785/1992) om patientens

ställning och rättigheter, tillämplig i landskapet Åland genom landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter.

—————
Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
—————

Mariehamn den 6 februari 2020

VERONICA THÖRNROOS
lantråd

Annette Holmberg-Jansson
föredragande minister